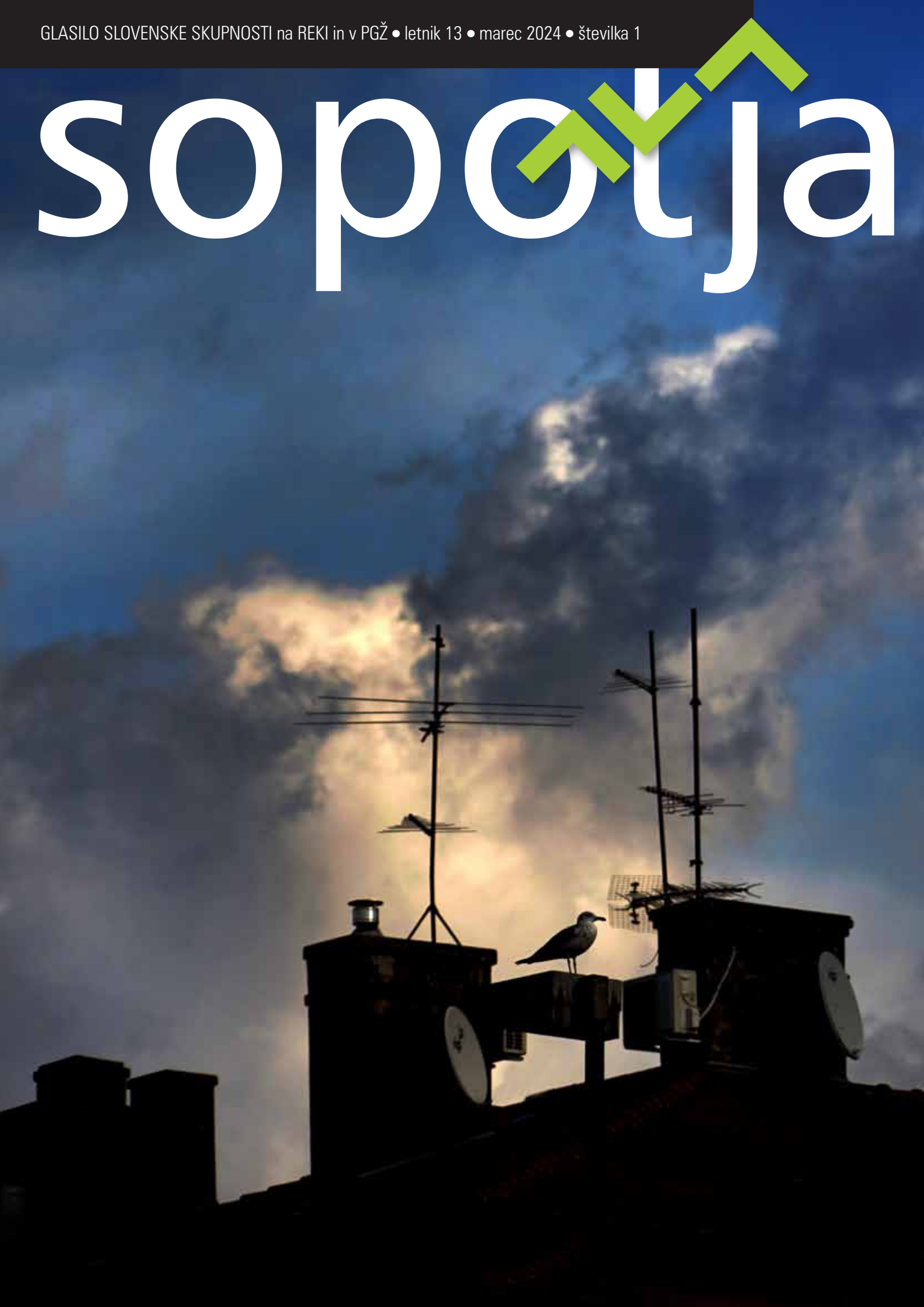

sopotlja

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
marec 2024, številka 1, letnik 13
ISSN 1848-4360
Reka, marec 2024

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajatelj:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Jasmina Dlačić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Istog Žorž
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

Podpinjol 43, 51000 Rijeka

zveza@slovinci.hr

za: Barbara Riman

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977

slovenskidom@bazovica.hr

uradne ure:

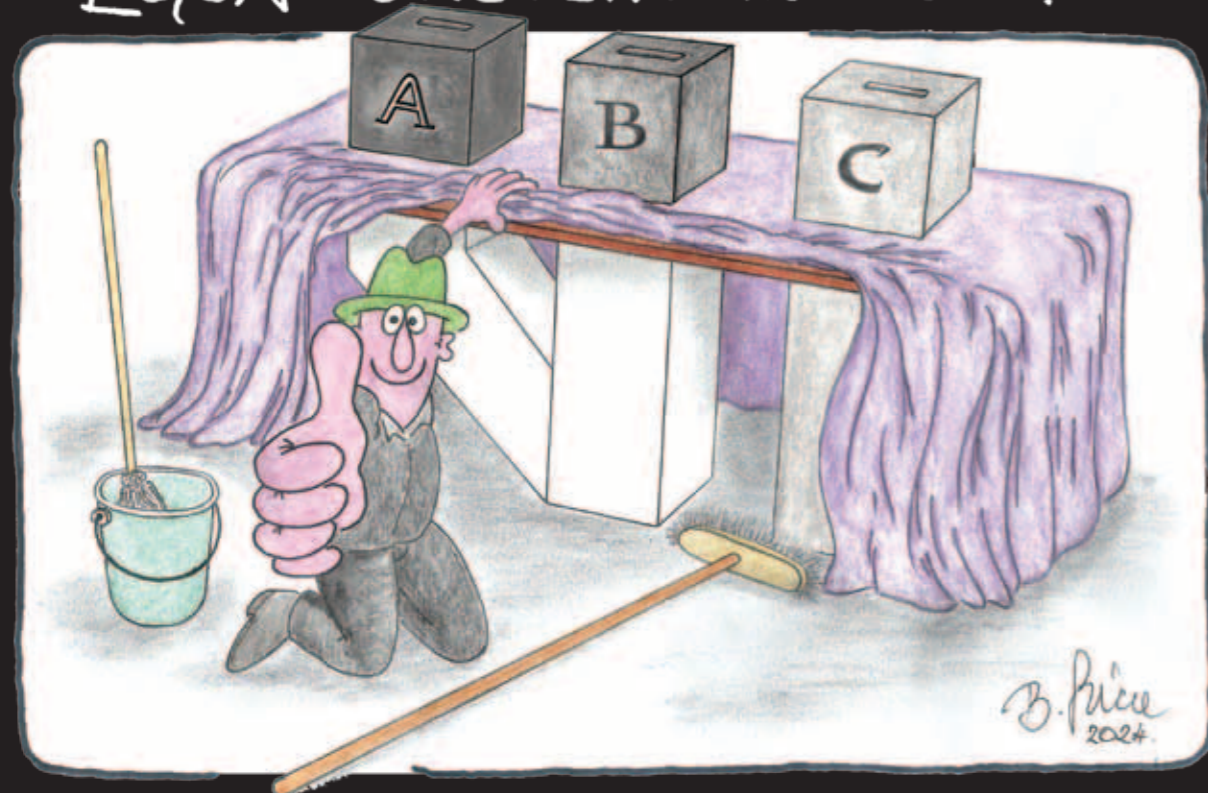
torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in

četrtek: 10.00–12.00

iz vsebine

Uvodnik	3	
Iz Zveze slovenskih društev na Hrvaškem	4	Veleposlaništvo RS v RH Alagovićeveva 30, 10 000 Zagreb, RH
Iz društva	9	Veleposlanik: Gašper Dovžan tel.: +385 1 63 11 000 faks: +385 1 46 80 387 el. pošta: vzg@gov.si spletna stran: zagreb.veleposlanistvo.si
Iz pouka DPS	20	
Si-T	21	Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom: tel.: +385 98 462 666
Pogled z onkraj Snežnika	22	
Srečanja	23	
Foto kotichek	24	

EGON : UREJENO IN ČISTO!

V letu 2024, na Hrvaškem letu volitev – poleg parlamentarnih še evropskih in predsedniških –, za slovensko skupnost tudi tokrat, kot vse kaže, ni pričakovati novosti, kar zadeva kandidature za saborskega poslanca v 12. volilni enoti, skupni za vso državo in namenjeni pripadnikom narodnih manjšin. Zveza slovenskih društev na Hrvaškem (ZSDH) namreč kljub prizadevanju in več srečanjem med rojaki ni uspela pridobiti ustrezne kandidatke ali ustreznega kandidata, toda dejavnost krovne organizacije je še vedno zelo uspešna. Predvsem to velja za področje slovenskega jezika in kulture, od vključevanja in izvajanja različnih projektov ter odzivnega literarnega natečaja do vse večjega števila šol s poukom slovenščine po modelu C, novosti pri tem pa se obetajo tudi letos. Predsednica ZSDH in vodja reške enote Inštituta za narodnostna vprašanja (INV) dr. Barbara Riman je med drugim sodelovala tudi v programu za Noč muzejev v Lipi, kjer se je z zanimivim prispevkom predstavila tudi kolumnistka Sopotij Dragica Jaksetič. Rubrika Iz društva spremlja praznovanje petnajstletnice delovanja obnovljene folklorne skupine (FS) KPD Bazovica v Hrvaškem kulturnem domu (HKD) na Sušaku, tam pa je bila uprizorjena tudi komedija Pamela v izvedbi gledališke skupine Prosvetnega društva Štandrež, ki sta jo ob kulturnem prazniku organizirala sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka in Primorsko-goranske županije (PGŽ). Spremljamo še vrsto nastopov članov glasbene skupine Mimo ritma, Zdenke Kallan – Verbanac in Ivana Hareja – Harryja, na Reki ter v Trstu, Splitu in Karlovcu, pa koncertni večer z zborovodkinjo Ingrid Haller ter MePZ društva in učenci reške glasbene šole Ivana Matetića Ronjgova, dvakratni obisk ilirskobistriškega društva za tretje življenjsko obdobje na Reki ter dve predstavitvi: knjige *Dotaknuti nebo – K zvezdam* Darka Moharja pri rojakih v Trstu in dvanajste pesniške zbirke Marije Šenk. Februar je obeležil tudi dobro obiskan informativni večer o študiju v Sloveniji, planinska skupina (PS) pa poroča o nadaljnji živahni pohodniški dejavnosti. V rubriki Iz dopolnilnega pouka slovenščine (DPS) objavljamo prispevke, nagrajene na literarnem natečaju ZSDH, rubrika Si-T pa omenja program Sveta za narodne manjšine za 2024, ki ima pod novim vodstvom zelo pomanjkljivo spletno stran, in decembrski pesniški večer v Palčavi šiši, s katerim so sklenili še eno plodovito in uspešno leto. Rubrika Pogled z onkraj Snežnika prinaša razmišljanje Dragice Jaksetič o nekaterih aktualnih izzivih in opozarja na nujno podporo politike in družbe podnebnim aktivistom. V Srečanjih pa tokrat predstavljamo novo učiteljico slovenščine Romano Turkušić Škrab, ki se je polna energije lotila poučevanja v šolah matuljske občine in skupini DPS za najmlajše v KPD Bazovica.

Znova vabimo k sodelovanju vse, ki pišete ali fotografirate ali pa bi se želeli tako ali drugače vključiti in soustvarjati dejavnosti v kateri izmed skupin društva.

Želimo vam prijetno branje. | Uredništvo

Uvodnik

10. november, OŠ Pečine, Reka

Z ravnateljki o pouku slovenščine

Koristno srečanje, arhiv OŠ Pečine

V okviru dolgoletnega sodelovanja slovenske skupnosti z OŠ Pečine – temelje je leta 2006 uspešno postavila takratna ravnateljica, rojkinja Irena Margan – je na tej reški šoli potekalo še eno koristno srečanje. Skupaj z vodstvom šole ga je organizirala ZSDH in nanj povabila ravnateljke šol, kjer na podlagi manjšinske zakonodaje RH poteka pouk slovenskega jezika in kulture po modelu C.

V prvem delu so se v krajšem kulturnem nastopu v okviru projekta Branje na glas – slovenski pisatelji v hrvaških šolah z branjem priljubljene zgodbe o Muci Copatarici pisateljice Ele Peroci lepo predstavili učenci, ki obiskujejo pouk slovenščine na reških osnovnih šolah Pečine in Kozala ter v Klani in Matuljih, učenki iz OŠ Milana Langa iz Bregane pa sta recitali pesmi *Ne bodi, kar nisi* Ferija Lainščka in *Popotnik* Toneta Pavčka. Za nastop so jih pripravile prizadevne učiteljice slovenščine: Simona Mahovič (OŠ Pečine, OŠ Kozala in OŠ Klana), Romana Turkušič Škrab (OŠ Dr. Andrija Mohorovičić, Matulji) in Lidija Vučajnk Škrobot (OŠ Milana Langa, Bregana). Omenjeni projekt poteka na pobudo in v organizaciji ZSDH s ciljem, kot so zapisali v letnem poročilu, izboljšati bralne navade in osnovnošolcem, ki obiskujejo pouk slovenščine, približati dela slovenske otroške književnosti.

17. november, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS), Ljubljana

Zaključek projekta Mreža Alpe Jadran M. A. J. 2023

Projekt za mlade se uspešno nadaljuje, foto: www.gov.si

Sklepni dogodek projekta M. A. J. 2023 v Ljubljani je zaključil dogajanja, ki so se aprila začela v Porabju na Madžarskem, se nadaljevala septembra v Ziljski dolini v Avstriji in zatem oktobra na Reki. Udeležilo se ga je blizu petdeset mladih, ki jih je na USZS pozdravil minister, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, Matej Arčon in jih ob tej priložnosti povabil tudi na pravi slovenski zajtrk.

Drugi del srečanja je bil namenjen pouku slovenskega jezika in kulture, ki po modelu C poteka na šolah na Hrvaškem, ter izzivom pri tem. Razveseljiv je podatek, da število učencev narašča, enako se povečuje tudi število šol, ki imajo na urniku slovenščino. Še vedno pa so določene težave, s katerimi se soočajo, kot denimo vprašanje ustreznega kadra ali prilagajanje urnikov oziroma organizacija pouka, predvsem na večjih šolah z večizmenskim poukom, je med drugim za STA povedala dr. Barbara Riman, predsednica ZSDH in vodja reške enote Inštituta za narodnostna vprašanja (INV), pristojne tudi za strokovnorazvojne naloge na področju pouka slovenščine na Hrvaškem. Srečanja so se, kot navaja novembrski bilten ZSDH, poleg gostiteljice, ravnateljice OŠ Pečine Jasne Vukonić - Žunič, udeležili še ravnatelj Mladen Župan (OŠ Kozala), Jelena Grbčić Samardžić (OŠ Klana), Astrid Massari (OŠ Dr. Andrija Mohorovičić, Matulji) in Igor Matijašić (OŠ Milana Langa, Bregana) ter gimnazijska ravnateljica Tomislav Babić (Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb) in Dina Linić Učur (Prva reška hrvaška gimnazija na Sušaku).

Velja dodati še novost, ki jo je na spletni strani šole navdušeno napovedal Igor Matijašić – da bo Lidija Vučajnk Škrobot v Bregani v letu 2024 začela poučevati slovenščino tudi za srednješolce in odrasle – ter vse zainteresirane povabil k prijavi. ■ Marjana Mirković

vseh štirih sosednjih držav Slovenije: Slovenska gospodarska zveza (SGZ) iz Celovca, Slovensko deželno gospodarsko združenje (SDGZ) iz Trsta, Razvojna agencija Slovenska krajina iz Porabja in ZSDH.

Dogodka se je skupaj s predstavniki ZSDH udeležila tudi skupina dijakov Prve reške hrvaške gimnazije na Sušaku, ki obiskujejo pouk slovenščine. Več: www.gov.si ■ Marjana Mirković

22. in 24. november, Knjižnica Makse Samsa, Ilirska Bistrica

Slovenske urice v knjižnici

V okviru projekta ZSDH Slovenske urice v knjižnici in praznovanja tedna splošnih knjižnic v Sloveniji (20.–24. november), ki je leta 2023 potekal pod sloganom Knjižnica, ključ do širokih obzorij, so v Knjižnici Makse Samsa v Ilirski Bistrici dvakrat gostili osnovnošolce, ki v šolah na Reki in okolici obiskujejo pouk slovenskega jezika in kulture po modelu C, organiziran na podlagi manjšinske zakonodaje RH.

Sodelovali so učenci slovenščine na reških osnovnih šolah Pečine in Kozala ter OŠ Klana. Namen tega projekta je povečati zanimanje za branje med osnovnošolci in jih seznaniti s slovensko otroško in mladinsko književnostjo.

Knjižnica Makse Samsa je ob tej priložnosti med drugim predstavila svoje delovanje in pesnico Makso Samsa, po kateri se imenuje, ter pomembno gradivo na domoznanskem oddelku in sodobne slovenske avtorje mladinske literature. Za goste so pripravili tudi krajši nagradni kviz, ogled igrice Gusar Maksi v izvedbi knjižničark Tamare Hrabar in Ane Kalister Leskovar ter ustvarjalno delavnico, je med drugim na spletni strani knjižnice www.knjiznica-ilb.si zapisala Katarina Škrab. ■ Marjana Mirković

Otroci zadovoljni z obiskom, foto: www.knjiznica-ilb.si

7. december, USZS, Ljubljana

Sprejem predstavnikov slovenskih organizacij iz Hrvaške

Minister, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, Matej Arčon je na USZS gostil predstavnike slovenskih društev in svetov ter drugih slovenskih organizacij iz Hrvaške, med njimi tudi vodstvo ZSDH, soorganizatorice dogodka, kot je zapisano v njenem biltenu.

Ob tej priložnosti je beseda tekla tudi o aktualni dejavnosti, težavah in odprtih vprašanjih slovenske skupnosti na Hrvaškem, pa tudi o načrtih za prihodnje.

Dogodka so se poleg predsednice ZSDH Barbare Riman udeležili tudi vodilni člani devetih društev: Jasmina Dlačić, tudi podpredsednica ZSDH (KPD Bazovica,

Reka), Vasja Simonič (SKPD Snežnik, Lovran), Danica Avbelj (SKD Istra, Pulj), Miriam Pran (SKD Oljka, Poreč), Daniela Marković (SKD Prešeren, Lokve), Polonca Margeta (SKD Stanko Vraz, Osijek), Cveto Šušmelj (SKD Triglav, Split), Boris Grželj (SKD Lipa, Buzet) in Damijan Malnar (SKD Gorski kotar), pa tudi drugi predstavniki. Več: www.gov.si ■ Marjana Mirković

S srečanja pri ministru, foto: www.gov.si

Z domišljijo na potep

ZSDH je literarni natečaj za leto 2023 naslovila Z domišljijo na potep. Odziv je bil znova zelo dober, prispelo je štirideset del, osem srednješolskih in dvaintrideset osnovnošolskih, med njimi sedem iz nižjih razredov (1. skupina od 1. do 4. razreda OŠ) in petindvajset iz višjih (2. skupina od 5. do 6. razreda OŠ).

Komisija pod predsedstvom Damjane Hliš je v 1. skupini prvo nagrado dodelila Dorotei Habunek (Domišljija zmore vse), drugo Evi Šercer (Jaz na Havajih s psom), tretjo pa si delita Mario Bertović (Jaz v Afriki) in Martina Žagar (Moja pustolovščina). Kot je zapisano v poročilu, so se vsi sodelujoči prepustili domišljiji in predstavili zanimive prispevke, pokazali zelo dobro znanje slovenskega jezika, prav tako pa občutek za pripovedovanje in pesnjenje. Z vezano besedo in obsežnim besediščem nas je najbolj prepričala Dorotea Habunek, ki je s pesmijo predstavila, kakšno moč ima domišljija. Eva Šercer se je s tekočo pripovedjo v domišljiji odpravila na Havaje. Zaradi kakovosti izdelkov si tretje mesto delita Mario Bertović in Martina Žagar. Oba sta na izviren način predstavila zanimivo domišljijisko izkušnjo.

V 2. skupini se je na prvo mesto uvrstila Kaja Vesel (Z domišljijo na potep), na drugo Igor Zubović (Dnevi brez skrbi) ter na tretje Klara Čop (Z domišljijo na potep) in Lorena Zubović (Pot v London). Tudi v tej kategoriji je prispelo kar nekaj izvrstno napisanih besedil, kot piše v poročilu, pa izstopa besedilo Kaje Vesel, saj je pokazala bogato besedišče ter dober občutek za pisanje pesmi. Igor Zubović je s pripovedjo predstavil, kakšen bi bil svet brez skrbi. Prav tako sta drugačen pristop k pripovedovanju pokazali Klara Čop in Lorena Zubović, ki sta nas prepričali z domišljijiskim potovanjem v čarobni gozd in v London.

Med srednješolci je bila najboljša Luana Luić (Gregor v balonu), na drugo mesto se je uvrstila Victoria Franković (Domišljija) ter na tretje Damir Mrzlečki (Testo) in Anis Prezel (Ni potrebno). Poročilo navaja, da so tudi oni postregli z raznolikimi in zanimi-

vimi izdelki, s katerimi so pokazali ljubezen do slovenskega jezika, prav tako pa visok nivo znanja. Luana Luić je Gregorja v balonu popeljala na nenavadno potovanje, Victoria Franković je s pesmijo in bogatim besediščem predstavila, kaj vse zmore domišljija, Damir Mrzlečki in Anis Prezel pa sta nas prepričala z zanimivo obliko pesmi, dobrim občutkom za verze in bogatim besediščem.

Damjana Hliš se je v imenu komisije in ZSDH sodelujočim in mentorjem zahvalila za izvirne in dobro napisane prispevke. Vsak učenec si zasluži pohvalo, saj so pokazali navdušenost in predanost jeziku. Prispevke je bilo navdihujoče brati, saj so s svojimi besedami ustvarili domišljijiske svete. Pohvala za trud in spodbudo gre tudi vsem mentorjem, ki poučujejo slovenščino – to so Simona Mahovič, Mirjana Žagar, Špela Brumec in Jure Plut.

Prva nagrada v 1. skupini je letna naročnina na Cici zabavnik, v 2. skupini na revijo Pil in v 3. skupini na revijo Gea. Nagrada za drugo in tretje mesto v vseh skupinah so darilni knjižni boni v vrednosti 80 EUR oziroma 60 EUR, bone v nekoliko nižjem znesku pa bodo v zahvalo za trud in sodelovanje prejeli tudi vsi preostali udeleženci.

Del nagrajenih prispevkov objavljamo v rubriki DPS. **Marjana Mirković**

Zgodba o Vidku spodbudila ustvarjalnost, arhiv ZSDH

21. december

Kdo je napravil Vidku srajčico, zaključek projekta

ZSDH je enega izmed projektov, namenjenih popularizaciji slovenske književnosti za najmlajše, leta 2023 namenila znani zgodbi pisatelja Frana Levstika Kdo je napravil Vidku srajčico, sicer prevedeni tudi v hrvaščino. Odziv je bil tudi tokrat velik, kot navaja decembrska številka biltena ZSDH, je bilo vključenih okrog šeststo otrok iz petnajstih vzgojno-izobraževalnih ustanov, vrtcev in nižjih razredov osnovnih šol iz vse Hrvaške.

Naloga vzgojiteljev in učiteljev, sodelujočih pri projektu, je bila skupaj z otroki prebrati zgodbo o Vidku v slovenskem in hrvaškem jeziku ter se pogovarjati o njej. Na podlagi tega so risali, slikali in šivali srajčice, pa tudi uprizarjali like iz njene vsebine. Slikanica o Vidku, najmlajšem otroku v revni družini in zato vedno v ponošenem oblačilu, ki mu živali pomagajo sešiti čudovito lepo srajčico, je spodbudila nastanek vrste zanimivih del.

Izmed prispelih izdelkov je strokovna komisija ZSDH nagradila najboljše, in sicer v dveh kategorijah: vrtci in nižji razredi osnovne šole. ZSDH se je tudi posebej zahvalila vsem vključenim

v projekt, ki so imeli mentorsko, učiteljsko in vzgojiteljsko vlogo, in spodbudili svoje skupine k sodelovanju ter prispevali k uspešni izpeljavi projekta.

Prvonagrajeni v kategoriji vrtcev, Otroški vrtec (OV) Sušak, Podcenter predšolske vzgoje (PPV) Morčić z Reke, za nagrado prejme lutkovno predstavo zgodbe o Vidku in darilni knjižni bon, ostali nagrajenci (Področni vrtec Veli Vrh, OV Pulj; OV Pjerina Verbanac, Labin; OV Bajka, Varaždin in OV Mali svijet, Pulj) pa prejmejo darilne knjižne bone.

V kategoriji nižjih osnovnošolskih razredov prejme prvo nagrado OŠ Brod Moravice, in sicer lutkovno predstavo o Vidku in darilni knjižni bon, slednjega pa bodo kot drugo in tretjo nagrado prejeli področni šoli (PŠ) OŠ Petar Zrinski Čabar v Tršču in Prezidu, četrtouvrščena OŠ Rudolfa Strohala, Lokve in peta VI OŠ Varaždin. Darilne knjižne bone v zahvalo za sodelovanje prejmejo tudi ostale vzgojno-izobraževalne ustanove, sodelujoče v projektu. **Marjana Mirković**

26. januar, Spominski center Lipa pomni, Lipa

Noč muzejev: Sosedje nekoč in danes

Spominski center Lipa pomni (Lipa pamti), ki deluje v okviru Pomorskega in zgodovinskega muzeja hrvaškega primorja na Reki, je letošnjo noč muzejev naslovil Sosedje nekoč in danes ter temo namenil slovensko hrvaškemu prijateljstvu in sobivanju ob meji. Gre za zgodovinsko in kulturološko povezan prostor, ki danes administrativno spada v tri občine, Ilirsko Bistrico v Sloveniji ter Matulje in Klano na Hrvaškem, ter v katerem se prepletajo številne gospodarske, družinske in prijateljske vezi, so med drugim zapisali v vabilu.

Spominski center (SC) Lipa pomni je posvečen tragičnemu dogodku med drugo svetovno vojno, poboju 269 prebivalcev 30. aprila 1944 in požigu vasi. Temelj muzeja so fotografije zločina, ohranjene po zaslugi fotografskega studia iz Ilirske Bistrice in Suzane Maraž, ki je skrivoma izdelala duplikate in jih razstavila po vojni. Na ta slovenski prispevek h kulturi spominjanja, ki jo negujejo v Lipi, je uvodoma med drugim opomnila vodja muzeja, višja kustosinja Vana Gović Marković. Vodila je tudi bogat program, pripravljen, kot je zapisano na spletni strani ilirskobistriške občine www.ilirsko-bistrica.si.

2. februar, Palača Patačić, Varaždin

Pouk slovenščine na osnovnošolski ravni

Na pobudo slovenske skupnosti in s podporo saborske poslanke, rojakinje Barbare Antolić Vupora, je v Varaždinu potekal sestanek na temo uvedbe pouka slovenskega jezika in kulture v tamkajšnje osnovne šole. Podžupan Miroslav Marković je ob tej priložnosti gostil vodstva sedmih osnovnih šol v mestu, Barbaro Antolić Vupora, mag. Tamaro Plankar, ministrico svetovalko za področje kulture na veleposlaništvu RS v

v sodelovanju z Marico Gaberšnik, aktivno v okviru ilirskobistriške Univerze za tretje življenjsko obdobje.

FS popestrila dogodek, arhiv KPD Bazovica

Ob tej priložnosti sta bili predstavljeni tudi predavanja: Dragica Jaksetič iz občine Ilirska Bistrica (in kolumnistka Sopotij) je svoje naslovila Koliko meje prenesemo?, vodja reške enote INV dr. Barbara Riman, tudi predsednica ZSDH, pa je spregovorila o vplivu meje na prebivalstvo obmejnih krajev.

V kulturnem programu so nastopili zbor in folklorna skupina (FS) OŠ Podgora Kuteževo, FS KPD Bazovica s primorskim in gorenjskim spletom, na harmoniko je zaigral Luka Šamanić iz Lipe, zapeli so Hruški fanti, zaigral in zapel pa je še harmonikar Ivan Šuštar.

Zbrane v dvorani so pozdravili ilirskobistriški župan dr. Gregor Kovačić, župan Matuljev Vedran Kinkela, predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije Vasja Simonič in drugi. Več: www.ilirsko-bistrica.si, <https://ppmhp.hr>

Marjana Mirković

Nove pobude za uvedbo slovenščine, foto: www.varazdin.hr/novosti

RH, dr. Barbaro Riman, vodjo reške enote INV in predsednico ZSDH, in Martino Lesjak, predsednico SKD Nagelj iz Varaždina. Kot med drugim navaja spletna stran mestnih oblasti www.varazdin.hr, se je srečanja udeležila tudi vodja upravnega oddelka za družbene dejavnosti Danijela Vusić.

Pouk slovenskega jezika in kulture bi potekal na podlagi manjšinske zakonodaje po modelu C, uvedba pa bi pomenila tudi možnost učenja jezika sosednje države in njeno spoznavanje v širšem pogledu. Kot so med drugim zapisali v novici o sestanku, bi to vsekakor tudi nasploh krepilo sodelovanje med sosedama in pozitivno vplivalo na razvoj medkulturne občutljivosti med učenci ter jim s spoznavanjem novega jezika tudi širilo obzorja.

Pouk slovenskega jezika in kulture pa v Varaždinu že več kot desetletje uspešno poteka na Drugi gimnaziji. Ob tej priložnosti sta jo obiskali dr. Barbara Riman in mag. Tamara Plankar, ki je v imenu veleposlaništva RS v RH donirala del knjig, prejetih od Škofijske klasične gimnazije iz Šentvida pri Ljubljani. **Marjana Mirković**

Hrvaški prevod slikanice V naročju dobrega velikana Helene Janežič

ZSDH je s ciljem povečati skromno ponudbo v hrvaščino prevedenih slovenskih slikanic ob koncu leta 2023 izdala dvojezično slikanico V naročju dobrega velikana / U naručju dobroga diva avtorice Helene Janežič. Kot navaja Bilten ZSDH, je prevod delo študenta na Oddelku za južnoslovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete v Zagrebu Sebastiana Jajčića v sodelovanju s tamkajšnjo lektorico za slovenski jezik Simono Gotal. Besedilo v hrvaščini je lektorirala dr. Kristina Riman s Fakultete za pedagoške vede Univerze Jurja Dobrile v Pulju, katere znanstveni interes je tudi književnost za otroke in mladino. Ilustratorica slikanice v izvorniku Polona Kosec pa je tudi pri dvojezični izdaji poskrbela za grafično pripravo in oblikovanje.

Slikanica je na javnem natečaju Najlepša otroška pravljica Škofje Loke v letu 2021 prejela tretjo nagrado in ima na zanimiv način lokalno obarvano vsebino. Namenjena predvsem otrokom od tretjega do enajstega leta starosti bo slikanica vsekakor obogatila didaktično gradivo za učenje slovenščine, ZSDH pa za letos napoveduje tudi več predstavitev te knjižne novosti vzgojiteljem in učiteljem slovenščine ter v društvih.

Helena Janežič je sicer s slovensko skupnostjo na Hrvaškem na določen način že leta povezana kot skrbnica Zbirke knjižničnega gradiva Slovencev v zamejstvu in po svetu v Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK), vrsta založniških naslovov slovenskih organizacij na Hrvaškem in glasil (zagrebški Novi odmev, puljska Mavrica, splitska Pla-

nika in reška Sopotja) pa je na ogled tudi v Digitalni knjižnici Slovenije (dLib.si), na naslovu www.dlib.si. Helena Janežič je v zadnjih letih v sodelovanju z reško enoto INV sodelovala tudi pri pripravi razstave in spremljajočega gradiva na temo Slovencev na Hrvaškem ter njenih predstavitev. **Marjana Mirković**

Oktober 2023 – september 2026

Ciljni raziskovalni projekt (CRP) za slovensko skupnost na Hrvaškem

Oktober se je v okviru INV-ja začel večletni projekt z naslovom Slovenska skupnost na Hrvaškem v sodobnem kontekstu: analiza socialno-ekonomskega položaja in odnosa njenih pripadnikov do slovenskega jezika ter kulturne in politične participacije. Vodja projekta je zgodovinarica, vodja enote INV Reka dr. Barbara Riman, ki tematiko slovenske skupnosti raziskuje skoraj dve desetletji. Naslov teme je Analiza stanja slovenske skupnosti na Hrvaškem s poudarkom na razvoju jezika in ohranjanja kulture. Pri projektu sodelujejo še raziskovalci z INV-ja, direktorica in jezikoslovka dr. Sonja Novak - Lukanović, sociologinja dr. Mojca Medvešek, vodja Specializiranega INDOK Centra in jezikoslovka dr. Sofija Zver ter mladi raziskovalec z reške enote, kulturolog Natko Štiglič.

Kot med drugim navaja povzetek, opisni podatki prebivalstva kažejo na nenehni upad pripadnikov slovenske skupnosti in tudi govorcev slovenščine, kar vpliva na zmanjševanje določenih manjšinskih pravic, to pa ovirata tudi njihova razpršena poselitev in strukturna heterogenost. Proučevanje te tematike ni zanimivo ne za slovenske ne za hrvaške raziskovalce, izjema so le občasno in v manjšem obsegu raziskovani posamezni vidiki, kot denimo položaj slovenskega jezika na Hrvaškem ali delovanje slovenskih društev v zgodovini. Projekt se osredotoča na celovito proučevanje te slovenske narodne skupnosti, ki poleg omenjenih od leta 1991 beleži več drugih negativnih trendov, kot je med drugim nezainteresiranost rojakov za politično participacijo in mlajše generacije za dejavnosti v skupnosti. Namen je analizirati socialno-ekonomski položaj pripadnikov slovenske skupnosti, ker ta po-

membno vpliva na njeno vitalnost. V tem okviru je pričakovati celovit vpogled v obstoječa spoznanja ter ocenitev prednosti in slabosti že izvedenih raziskav. Analiza medijskega poročanja o slovenski skupnosti v določenih hrvaških in slovenskih medijih bo predvidoma prikazala način, kako to poteka, in morebitne razlike v njihovem poročanju. Tema proučevanja bo tudi odnos pripadnikov slovenske skupnosti do delovanja društev, slovenske kulture in jezika nasploh, do politične participacije in dejavnikov, ki vplivajo na vse omenjeno. Podatki bodo zbrani z anketiranjem in dopolnjeni z ugotovitvami na podlagi intervjujev. Sodelovanje raziskovalcev z različnih področij zagotavlja interdisciplinarni pristop, rezultati projekta pa bodo javno predstavljeni v Sloveniji in na Hrvaškem ter objavljeni v publikacijah.

Več: www.inv.si **Marjana Mirković**

22. november, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ljubljana

Sredi domovine, večer z zamejskimi ustvarjalci: Natko Štiglič

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS) v okviru večerov pod naslovom Sredi domovine gosti izjemne ustvarjalce s področja literature, glasbe in drugih umetnosti, ki živijo in delujejo zunaj Slovenije. Tokrat se je na tem dogodku predstavil član KPD Bazovica, akademski glasbenik in mladi raziskovalec na reški enoti INV Natko Štiglič. Pogovor z njim pa je vodila državna sekretarka na USZS Vesna Humar.

Natko Štiglič se je ob tej priložnosti na kratko ozrl na svoje odraščanje v Selcah pri Crikvenici, zgodnje navdušenje nad flamenkom in kitaro, uspešno glasbeno pot s številnimi nagradami doma in v tujini, sodelovanje s KPD Bazovica še od srednješolskih let in učenje slovenščine v

Natko Štiglič z gostiteljico, foto: www.gov.si

društvu, v katerem je pozneje tudi sam prevzel poučevanje otrok. Slovenijo so mu sprva približali pogosti obiski z družino, pozneje pa študij v Ljubljani, kjer je poleg Akademije za glasbo diplomiral tudi iz kulturologije na Fakulteti za družbene vede, tam pa zdaj nadaljuje doktorski študij. Seveda je pogovor lepo obogatil tudi z glasbo, sicer pa smo tega vsestransko dejavnega in zanimivega sogovornika predstavili tudi v prejšnji številki Sopotij, v rubriki Srečanja. Več: www.gov.si/ **Marjana Mirković**

25. november, Hrvaški kulturni dom na Sušaku, Reka

Petnajstletnica folklorne skupine KPD Bazovica

Obletnica obnovljenega delovanja folklorne skupine KPD Bazovica je v slovesnem ozračju in z več gosti potekala pred dobro obiskano dvorano HDK.

Folklorna skupina v KPD Bazovica je bolj ali manj redno delovala od prvih let društva, posebej uspešno in s priznanji pa v času, ko jo je od leta 1973 do leta 1999 v različnih zasedbah vodila nekdanja baletna plesalka v reškem gledališču Sonja Kern Svoboda in z legendarno sestavo nastopala po vsej nekdanji skupni državi. Dodatno znanje je nabirala pri znani slovenski operni pevki in folkloristki Tončki Marolt ter je za svoje požrtvovalno delo od Zveze kulturnih organizacij Slovenije dobila zlato jubilejno Maroltovo značko za ohranjanje in negovanje slovenskega folklornega izročila.

Dejavnost se je z novimi generacijami mladih občasno nadaljevala večinoma v

skupinah različnih vrst modernih plesov, a leta 2009 je nekdanja dolgoletna članica omenjene legendarne sestave, iz katere je izšlo kar osem zakonskih parov, Nataša Grlica, dala pobudo in zbrala skupino zainteresiranih. Obnovljenega delovanja so se v društvu lotili s pomočjo KUD Zvir iz Jelenja, potem pa je skupino do danes prevzela Nataša Grlica. V sodelovanju s koreografinjami in spremljajočimi glasbeniki imajo v repertoarju več slovenskih plesov, med drugim tudi istrske in slavonske, na programu pa imajo tudi zaključno kolo opere Ero z onega sveta Jakova Gotovca. Skupina se lahko pohvali tudi z ustreznimi narodnimi nošami za vse plese, med plesalci pa so tudi mladi obeh spolov. Redno nastopajo na odru KPD Bazovica, prireditvah in dogodkih v drugih društvih na Reki, drugod po Hrvaškem in Sloveniji ter v zamejstvu, gostovali pa so tudi pri rojakih in na festivalih v Bosni in Hercegovini, Severni Makedoniji, Črni gori in Srbiji.

Nataša Grlica je s posebnim zadovoljstvom ocenila prireditve ob jubileju, vesela, da se je na vabilo k sodelovanju odzvalo več društev, ki so ob glasbeni spremljavi, nekatera tudi s petjem, obiskovalce popeljala po Hrvaški in Sloveniji, posebej po Istri in vse do Porabja.

Zbrani po lepem programu, foto: Istog Žorž

Program je povezoval koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz, tudi sam nekdanji član legendarne skupine v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Ob tej priložnosti je na kratko predstavil najprej FS KPD Bazovica, ki se je zavrtila v spletu gorenjskih plesov in ob koncu programa še z omenjenim kolom iz Gotovčeve opere, zatem pa tudi vse druge nastopajoče skupine, najprej FS KUD Zvir iz bližnjega Jelenja, ki na območju Grobnika, Grobniščini, skrbi za vsestransko ohranitev krajevnih dediščin. Lani je z vrsto dogodkov praznovalo petdesetletnico delovanja, ki ga je z vodenjem najprej zaznamovala raziskovalka krajevnih kulture Alenka Juretič, zatem pa uspešno do danes Martina Mičetič – Davidić – obe sta s svojim sodelovanjem zaslužni tudi za uspešne korake obnovljene FS KPD Bazovica. Na prireditvi so predstavili del grobniške plesne tradicije. Zatem so se v spletu plesov v spomin na mlada leta na odru zavrtili člani FS iz SKD Ajda iz Umaga, ki delujejo od leta 2016, vodi pa jih Evelin Semeši. Iz Istre prihaja tudi FS Oljka iz KD Hrvatini, ki pod vodstvom koreografa Ivana Fune ohranjajo različne oblike istrske tradicije, del so je predstavi-

25. november, Češki dom, Reka

Od Katarine do Božiča

Glasbena skupina navdušila z nastopom, arhiv KPD Bazovica

V okviru sodelovanja z manjšinskimi organizacijami na Reki in v Primorsko-goranski županiji (PGŽ) je del glasbene skupine KPD Bazovica sodeloval tudi na prireditvi Od Katarine do božiča, ki jo je organizirala reška podružnica Slovaške matice.

V veliki dvorani Češkega doma so se v programu predstavili

30. november, Slovenski dom KPD Bazovica

Glasbeni večer

Vodenje MePZ KPD Bazovica je jeseni leta 2023 prevzela priznana reška glasbena pedagoginja in sopranistka Ingrid Haller, profesorica solo petja na reški Glasbeni šoli Ivan Matetič Ronjgov (GŠ IMR) in vodja tamkajšnjega oddelka za pihala, petje, tolkala in harmoniko. Tako se je začelo tudi tesnejše sodelovanje KPD Bazovica s to glasbeno šolo, ki ima dolgo in bogato tradicijo in na kateri so med drugimi poučevali tudi številni rojaki.

Ingrid Haller sicer vodi tudi zbor mladih Schola Cantorum pri reški Skupnosti Italijanov in zbor župnijske cerkve Marijinega vnebovetja.

Na glasbenem večeru ob koncu novembra se je nova dirigentka prvič predstavila s samostojnim nastopom MePZ KPD Bazovica in ob tej priložnosti še s skupino učencev GŠ IMR. MePZ KPD Bazovica je s krajšim nastopom uvedel v program in ga tudi zaključil, na odru pa so se zvrstili mladi in obetajoči izvajalci: Marta Dragič (flavta, klavirska spremljava: Ivan Bošnjak), David Prša (tenor, klavirska spremljava: Ingrid Haller), Ruben Mička (klarinet, kla-

li v svojem nastopu in se tudi oni spomnili mladosti. S porabskimi plesi se je predstavila FS Sakalovci, ki deluje v okviru Zveze Slovencev na Madžarskem. Združuje mlade in poleg slovenskih ljudskih plesov ohranja porabsko kulturno dediščino in prekmurske plesne. Vodi jih Jože Illés in redno delujejo četrto stoletja, strokovna vodja je zadnjih dvanajst let Dragica Kolarič, na harmoniki pa jih več kot dve desetletji spremlja Boris Velner.

Vsem nastopajočim in obiskovalcem se je ob koncu, ko so se vse skupine še skupaj zavrtele na odru, zahvalila predsednica KPD Bazovica Jasmina Dlačič, tudi sama dolgoletna članica FS, s povabilom na prihodnje srečanje – ob dvajsetletnici FS čez pet let. | Marjana Mirković

nastopajoči iz organizacij narodnih manjšin in kulturnih društev z Reke in PGŽ: poleg organizatorja še Makedonsko kulturno društvo Ilinden, Češka beseda Reka, društvo Ruski dom, KD Rusinov in Ukrajincev Rušnjak, KUD Zametski koren, plesna skupina Reške palade in v imenu Slovenskega doma KPD Bazovica del glasbene skupine Mimo ritma: solistka Zdenka Kallan - Verbanac, na kitari umetniški vodja skupine Ivan Harej - Harry in mladi glasbenik Luka Verbanac ter Teo Brusić na klaviaturah. Programu so se tokrat prilagodili in obiskovalce med drugim posebej navdušili z nekdanjo zelo priljubljeno pesmijo Kristinka. | Marjana Mirković

Nastop mladih razveselil občinstvo, arhiv KPD Bazovica

virski spremljava: Borjana Pantelić-Skladany), Lucija Bušljeta (sopran, klavirska spremljava: Ivan Bošnjak), Laura Čosić in Tino Kučel (tolkala), Florijan Nemarnik (trobenta, klavirska spremljava: Borjana Pantelić-Skladany) in Leonarda Bernobić (sopran, klavirska spremljava: Ivan Bošnjak).

Vsi nastopajoči so obiskovalce navdušili s programom in izvedbo ter poželi številne pohvale in čestitke za lep večer. Pričakovati je, da se bo takšno sodelovanje nadaljevalo tudi v prihodnje, z velikim zadovoljstvom in upanjem poudarjajo tudi v vodstvu KPD Bazovica. | Marjana Mirković

30. november, Vila Antonio, Opatija

Darko Mohar: Zlati otok – Insula Aurea, predavanje

V PD Opatija – vodi ga Ivana Eterović – so pripravili enaindvajseto javno predavanje, organizirano za promocijo planinstva in izobraževanje s tega področja za člane in širšo javnost. Tokrat je bil v gosteh vodja PS KPD Bazovica Darko Mohar in v okviru dobrega in dolgoletnega sodelovanja s PD Opatija pripravil predavanje o Krku, ki ga spoznava od otroštva. Na otok se je njegova družina preselila iz Prekmurja in kot šestletnik se je takrat srečal z morjem, ki je bilo njegova ljubezen na prvi pogled. Otroška in mladostna leta je preživel v raziskovanju Krka, peš obredel vse bolj ali manj skrite koticke, življenje in naravo na otoku pa še vedno raziskuje in temu tudi danes namenja veliko prostega časa. Del svojega bogatega znanja s področja narave in kulture Krka rad in na zanimiv način posreduje vsem zainteresiranim, zato tudi v otoških krogih velja za izjemnega poznavalca in zanimivega pripovedovalca.

Predavatelja je ob tej priložnosti predstavil Igor Eterović, vodja vodniške sekcije v PD Opatija in predsednik izvršnega odbora Hrvaške planinske zveze. V vabilu pa so med drugim zapisali, da je Darko Mohar svojo planinsko pot začel med študijem elektrotehnike v Ljubljani, z uspešno

7. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Miklavževanje

Tudi ob koncu leta 2023 je društvo obiskal Miklavž. Menda so bili otroci pridni, zato jim je prinesel darila in zabavo. Najprej so plesali v družbi Marjana Uljana in nestrpnost pričakovali Miklavža. Veselju ni bilo ne konca ne kraja, ko je končno prišel, se z njimi pogovoril in razdelil darila.

Za najmlajše pa smo pripravili tudi različne delavnice, ki so se jih z veseljem udeležili in pokazali, kako znajo biti ustvarjalni! Nastali so čudoviti izdelki. Delavnice so pripravile in vodile čudovite vzgojiteljice Dijaškega doma Kvarner z Reke in njihove pridne dijakinje. Sandra Grudenic

končanim alpinističnim tečajem v Alpinističnem odseku tamkajšnjega Akademskega planinskega društva. Alpinizmu se ni posvetil, izkušnje s tečaja pa so bile dobrodošle pri uspešno prehojenih najzahtevnejših poteh v Sloveniji ter zimskih pohodih in turnem smučanju, pa tudi pri samostojni hoji po neoznačenih brezpotjih. Zadnjih dvajset let deluje v PS KPD Bazovica in je skoraj dve desetletji posebej uspešen kot njen vodja, z organizacijo dvajsetih izletov letno, poleg Slovenije in Hrvaške tudi v Italijo, Avstrijo ter Bosno in Hercegovino, ter z usmerjanjem dejavnosti v navezovanje tudi čezmejnih planinskih vezi, posveča se tudi fotografiranju in pripravlja številna predavanja, za seboj pa ima tudi več člankov na temo planinstva in knjigo.

Zanimivosti o Krku so po predavanju spodbudile tudi več vprašanj in pogovor z obiskovalci, srečanje z opatijskimi planinci pa je bilo tudi priložnost za nove dogovore, med drugim o pripravi Male planinske šole, ki jo v sodelovanju s tem društvom za svoje najmlajše člane pripravlja PS KPD Bazovica. | Marjana Mirković

Miklavž znova obdaril najmlajše, arhiv KPD Bazovica

9.–10. december, Maribor

Čudovita dneva na adventnem izletu v štajerski prestolnici

Marijina cerkev na Gorcah, foto: Darko Mohar

Slej ko prej se vsaka dobrota, vsako sodelovanje ali druženje spovrne. Bolj ko čas mineva, bolj se avtorju tega zapisa adventni izlet PS v Maribor zdi lepši in bogatejši. Mogoče zato, ker ima zaradi korone več časa za premišljevanje o njem? Več časa za uživanje v narejenem? Ponavadi takoj po enem lepem dogajanju sledijo priprave za novo in ni časa za uživanje v tistem, kar je izvedeno prej.

Eva je na vprašanje, kje naj bi prespali na adventnem izletu PS v Maribor, kratko odgovorila: "Javim takoj!" Nato je čez dan ali dva poslala telefonsko številko in e-naslov Teodorja Zorka, predsednika KD France Marolt iz Malečnika. KPD Bazovica s tem društvom sodeluje že vrsto let. Izmenjavali so se nastopi pevskih zborov, dramske skupine, prinesli so cepič najstarejše trte na svetu z mariborskega Lenta, ga posadili na dvorišču društva in še marsikje v PGŽ. Program, ki so ga planinci dobili od Teodorja, je izgledal lepo že na prvi pogled.

A na terenu? Takoj po namestitvi v Malečniku so krenili v akcijo: najprej ogled cerkve sv. Petra, ki se tu nahaja že od 13. stoletja, a je sedanjo baročno podobo dobila v 18. stoletju. Pod cerkvijo so katakombe s 64 grobnimi nišami, 14 od teh je zazidanih, v njih pa so pokopani duhovniki in pomembnejši kraja-

ni. Sledila sta še ogled preše v župnijski vinski kleti in pokušina domačih vin.

Nad Malečnikom so si potem člani izleta ogledali še križev pot in Marijino cerkev na Gorcah, muzej klopotev ter zaigrali zelo staro igro, imenovano *Štrbunk*. Mogoče bi se to igro lahko organiziralo tudi v Slovenskem domu na Reki? Tisti starejši so se spomnili štrbunkov, ki so jih imeli doma v starih vaških hišah.

Večerni sprehod po adventnem Mariboru se je nadaljeval še naslednjega dne, ko je Teodor člane skupine popeljal na krajši sprehod ob Dravi, do trte na Lentu, stare več kot 450 let in vpisane tudi v Guinnessovo knjigo rekordov. V svoji zgodovini je preživela turška obleganja, požare, bombardiranja, trtne uši itd. Vino te trte je visoko protokolarno darilo Mestne občine Maribor.

Izlet se je nadaljeval z obiskom smučarskega centra Rogla in sprehodom po Poti skozi krošnje, na kateri se lahko najbolje občuti utrip pohorskih gozdov. Pri vzponu na razgledno ploščad pa se kar naenkrat začnejo prikazovati Alpe in daleč v ozadju bistriški Snežnik. Malo novoza- padlega snega je še polepšalo sprehod.

Seveda se izlet ni mogel zaključiti brez slovenskih nacionalnih jedi, kremnih rezin in krofov na Trojanah.

Hvala Evi za predlog in Teodorju in njegovim članom za tako lepo pripravljena dneva na Štajerskem. **Darko Mohar**

12. in 15. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Univerza za tretje življenjsko obdobje, obisk bistriških skupin

Različne slovenske organizacije se med obiski Reke in Kvarnerja pogosto ustavijo tudi v KPD Bazovica, da bi člani spoznali delo društva in utrip življenja rojakov na tem območju. Decembra sta to na urnik svojega izleta uvrstili tudi skupini društva Univerza za tretje življenjsko obdobje (UTŽO) iz Ilirske Bistrice. To se lahko pohvali z bogatim, več kot četrto stoletja uspešnim delovanjem, z več kot dvajsetimi sekcijami in številnim članstvom. *Širim obzorja, združujemo ljudi*, piše na njihovi spletni strani <https://utzo-ilirska-bistrica.si/>. Z raznoliko ponudbo izobraževalnih programov želijo med drugim spodbujati starejše k aktivnemu preživljanju prostega časa, zdravemu načinu življenja, delovni ustvarjalnosti, osebnostni rasti in družbeni angažiranosti.

12. decembra je KPD Bazovica tako gostilo skupino Spoznavajmo svet in domovino bistriškega društva UTŽO, z mentorico Marijo Gaberšnik, tudi večletno dobro poznavalko slovenske

skupnosti na Kvarnerju. Tajnica reškega društva Sandra Grudenič, tudi sama Bistričanka, je obiskovalce prisrčno pozdravila in na kratko predstavila dejavnost KPD Bazovica, urednica Sopotij pa položaj slovenske skupnosti na Reki, v županiji in nasploh na Hrvaškem. Skupina deluje skoraj dvajset let. Poleg krajev v domačem okolju so med drugim obiskali tudi Dolino, Bazovico, Boljunec, Križ, Zgonik in Opčine v Italiji, na Hrvaškem pa Pulj, Umag, Buzet, Labin, Lovran ter Čabar in Prezid, ter pri tem navezali tudi stike z rojaki. O tem, da je skupina dejavna tudi na drugih področjih, priča knjiga, ob tej priložnosti podarjena KPD Bazovica, z naslo-

vom *Skrivnost lesenega kovčka* – redka in dragocena znanja, spretnosti in poklici.

15. decembru pa je Reko obiskala skupina Kulturna klepetalnica, katere mentorica je Nevenka L. Ujčič, znana in priljubljena nekdanja bistriška profesorica slovenščine, ki je KPD Bazovica sicer obiskala prvič, a je o živahni dejavnosti v društvu veliko izvedela že v Ilirski Bistrici. Skupina si je ogledala Palačo sladkorja, sprehodili so se po mestu in se pozneje, še polni lepih vtisov iz nove reške kulturne četrti, Art kvart, odpravili v KPD Bazovica. Sandra Grudenič jih je seznanila z delovanjem društva, urednica Sopotij pa se je na kratko ozrla na življenje slovenske skupnosti na Reki in ohranjanje vezi s Slovenijo. Med obiskovalci je bila tudi nekdanja uslužbenka na Upravni enoti v

15. december, Mestna hiša, Reka

Marija Šenk: Zlata leta, predstavitev zbirke

Reška rojakinja Marija Šenk je izdala svojo že dvanajsto pesniško zbirko, tokrat v hrvaščini in z naslovom *Zlata leta (Zlatne godine)*. Predstavitev je tudi tokrat potekala v dvorani mestne hiše na Reki in bila znova dobro obiskana.

Uvodoma je nastopil MePZ reškega društva upokojencev pod vodstvom zborovodje Vinka Badjuka, v zboru pa že leta poje tudi Marija Šenk. V repertoarju imajo tudi Pesem reških penzičev, ki jo je na njeno besedilo uglasbil Robert Grubišič in so jo zapeli tudi ob tej priložnosti.

Moderatorica večera Tajana Mavrinac je na kratko predstavila Marijo Šenk in njene zbirke ter povzela predgovor, ki ga je za to zbirko napisala Sandra Marman z reške filozofske fakultete. V njem je med drugim zapisano, da avtorico spremljamo v vsakdanjem življenju, ki ga avtorica polno živi, in v spominih na pretekla doživljanja, kar vse je navdih za njeno ustvarjanje in jo osrečuje.

Navzoče sta pozdravila in priložnostno nagovorila tudi predsednik Hrvaške zveze društev invalidov dela in podpredsednik krovne organizacije oseb z invalidnostjo Ante Štulić ter predsednik reške Maticice upokojencev Emil Baumgartner. Čestitala sta avtorici in njeno vsestransko dejavnost s pesmijo, plesom in pesniškim ustvarjanjem poudarila kot lepo spodbudo in vzor za upokojenska leta.

Ilirski Bistrici Majda Udovič, svetovalka na oddelku za upravne notranje zadeve, ki se je zaradi njene prijaznosti, strokovne podkovanosti in prizadevnosti pri urejanju različnih zadev še danes z veliko hvaležnostjo spominjajo številni rojaki na Reki, z iskrenim in hvaležnim spoštovanjem pa tudi spodaj podpisana. Seveda je zato v poznejšem pogovoru stekla beseda tudi na omenjeno temo in o današnjih izzivih v zvezi s tem.

Marjana Mirković

Še en uspešen obisk, foto: Marjana Mirković

Kulturni program sta z branjem poezije Marije Šenk obogatili tudi avtoričini prijateljici Tatjana Mladenec in Meri Maržič, posebej in v predprazničnem vzdušju pa še učenka glasbene šole Ivan Matetić Ronjgov na Reki Gabrijela Brguljan z Božično pesmijo na violini. je sklenil MePZ reškega društva upokojencev. Ob koncu dogodka se je Marija Šenk tudi tokrat odzvala na prošnjo dolge vrste čakajočih in se podpisovala v zbirko, ki je prav tako spomin na lep večer, na vpogled pa je tudi na knjižnih policah KPD Bazovica, enako kot vse dosedanje zbirke, od prve, ki je izšla leta 2012. **Marjana Mirković**

S predstavitev, foto: Marjana Mirković

12. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Predavanje Hribi 2022 in razstava Učka

Razstava nastajala na obronkih Učke, foto: Darko Mohar

Vodja PS Darko Mohar ob koncu koledarskega leta običajno pripravi povzetek dejavnosti v predhodnem letu, tokrat pa je bila ta predstavitev preložena na januar in je bila znova dobro obiskana. Navzoči so se spomnili na vrsto pohodniških podvigov v letu 2022, zanimivih izletov in spoznanj ter na druženja, ki vselej spremljajo živahno dejavnost PS in tkanje novih, tudi čezmejnih vezi s planinskimi društvi.

21. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Dean Jurčič: Sledi spominov – poti miru, predavanje

Dean Jurčič po Poti miru, foto: Darko Mohar

PS KPD Bazovica najmanj enkrat letno obišče Posočje. Kljub temu je na območju najlepše evropske reke še veliko tega za obisk in ogled. Člani PS so zato z veseljem prisluhnili predavanju z naslovom Sledi spominov – poti miru in podnaslovom

27. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Koncert udeležencev glasbenega tečaja

Po uspešnem nastopu, arhiv KPD Bazovica

Na samostojnem koncertu se je tokrat predstavila skupina udeležencev glasbenega tečaja harmonike in kitare, ki se je v KPD Bazovica začel lani, program pa sta z recitacijama

Dejavnost PS pa je vpeta tudi v vrsto drugih skupin v KPD Bazovica, pri čemer velja posebej omeniti sodelovanje z likovno skupino, ki jo vodi Tihana Karlovič in kate-tere članice so lansko jesen v iskanje navdiha za novo ustvarjanje povedli na hribovje Učke. Dela, nastala v miru in tišini narave v okolju osamele vasice, so bila na ogled na razstavi, ki je še obogatlila prijetno vzdušje večera in prinesla nove zamisli o načrtovanju skupnih dogodkov v prihodnje. Ustvarile so jih Slavica Afrić, Liljana Čargonja, Renata Jerkov, Zdenka Kallan – Verbanac, Mirjana Katalinić, Suzana Lunder, Ksenija Mrkela, Štefi Sila – Zih, Vojka Smojev in Lidija Tuškan Mohar. | Marjana Mirković

Soča sto let pozneje. Pripravil ga je kasta-vski planinec Dean Jurčič in z besedo in sliko navzoče popeljal po Poti miru v dolini Soče, poti zgodovinskega spomina in opomina na prvo svetovno vojno, poti, ki povezuje prostor od Alp do Jadrana. Krava vojna je zdavnaj minila, na območju nepopisne lepote reke Soče pa so ostali grobovi in številne sledi teh strahot. Predavatelj je občinstvu predstavil šest muzejev na prostem, od Bovca do Tolmina, ki pričajo o grozotah velike vojne, v kateri so se politiki in generali igrali z usodami milijonov ljudi. Naj se nikoli več ne ponovi! | Darko Mohar

obogatili tudi učenki DPS v društvu.

Tečaj harmonike vodi Bartol Buljan, ki poučuje harmoniko na glasbeni šoli Ivana Matetića Ronjgova na Reki, na oddelku za pihala, petje, tolkala in harmoniko, tečaj kitare pa večletni član mlajše generacije v KPD Bazovica in diplomant ljubljanske akademije za glasbo Luka Verbanac.

Za nastop sta pripravila udeležence, ki prihajajo iz različnih generacij, od najmlajše do tiste srednjih let. V bogatem programu so na harmoniki nastopili Amelie Matilda Karlovič (Čuk se je oženil, slovenska ljudska), Mia Dobrnjac (Il Carnevale di Venezia, italijanska, arr. Neno Atanasković), Gordan Dlačić (Valček, Al-

bin Fakin), in Ivor Vodopivec (Na planincih, slovenska ljudska), na kitari pa Borna Prelec (Izidor ovčice pasel in Na planincih, slovenski ljudski), Eni Šneler (Etuda št. 1, Luka Verbanac), Matija Maras (Andantino, op. 59, Mateo Carcassi), Arsen Krzyk (Valček, op. 241 št. 1, Ferdinando Carulli), Andrej Klobas (Habenera, Pascual Roch), Vito Mihajlovič - Verbanac (Enjoy the Silence, Martin Gore) in Mirjana Katalinić (Valček, op. 121 št. 4, Ferdinando Carulli). Učenki slovenščine, sestrici Enea in Aria Hunjadi, pa sta recitali pesmi Dvojčka in Učenjak iz priljubljene slikanice Pedenjped slovenskega pesnika Nika Grafenauerja – za nastop ju je pripravila Andrea Šlosar.

Občinstvo je izvajalce lepo sprejelo in jim čestitalo za uspešen nastop, vodstvo društva pa izrazilo upanje, da bo takšne večere pričakovati tudi v prihodnje. | Marjana Mirković

29. januar, Društvo slovenskih upokojencev, Trst

Darko Mohar: Dotaknuti nebo – K zvezdam, predstavitev knjige

Sonja Božič pozdravila navzoče, arhiv KPD Bazovica

Navzoče sta pozdravili predsednica Društva slovenskih upokojencev v Trstu Sonja Božič in predsednica Slovenskega planinskega društva Trst (SPDT) Marinka Pertot.

Avtorja je na kratko predstavil koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz in tudi vodil pogovor z njim. Darko Mohar je med drugim spregovoril o pobudi za pisanje in vsebini obsežnega dela, široko razvejanem delovanju in čezmejnih vezeh PS, dolga leta tudi s člani SPDT, kar je med drugim botrovalo tržaški predstavitvi knjige.

Dogodek je bil tudi priložnost za spoznavanje bogate dolgoletne in pestre dejavnosti reškega društva nasploh. Del te na glasbenem področju sta z nastopom lepo ponazorila in tudi obogatila dogodek člana skupine Mimo ritma, solistka Zdenka Kallan - Verbanac in umetniški vodja skupine Ivan Harej - Harry na kitari. Prijeten večer sta sklenila pogovor z obiskovalci in druženje, namenjeno tudi sodelovanju v prihodnje, med drugim pomembni obletnici SPDT, ki letos slavi 120 let delovanja.

| Marjana Mirković

8. februar, Hrvaški kulturni dom na Sušaku (HKD)

Carlo Goldoni: Pamela, gledališka predstava Prosvetnega društva Štandrež

Sveta slovenske narodne manjšine Mešta Reka in Primorsko-goranske županije sta ob letošnjem kulturnem prazniku v goste povabila gledališko skupino Prosvetnega društva Štandrež, ki jo vodi igralec Matej Klanjšček, z nagrajeno predstavo Pamela. Gre za komedijo, ki jo je leta 1750 napisal beneški komediograf Carlo Goldoni in je prav v Štandrežu aprila 2022 doživela slovensko praižvedbo. Prevod in priredbo besedila sta prispevala Myriam in Matej Klanjšček, avtor priredbe in režiser predstave je Andrej Zalesjak. Ob predstavi je med drugim zapisal: *Pamela je komedija o prepovedani ljubezni, ki podira meje družbene sprejemljivosti in gledališki dogodek, ki podira predstavo o gledališki predstavi. Je na videz lahkotna igra, ki osvetljuje odnos med moškim in žensko, med gospodarjem in služabnikom, med razuzdanostjo in krepostjo, med podlostjo in častjo, med slabostjo in vrlino, med preteklostjo in sedanostjo, med igralcem in režiserjem, med gledališko igro in gledališčem, med re-*

snico in iluzijo. Pamela je idealna mešanica sestavin za popoln kaos in katastrofo ... s srečnim koncem.

Dobro obiskana predstava – na ogled je tudi letos prispelo več avtobusov slovenskih društev iz Istre – je potrdila željo, da bi takšnih dogodkov bilo več. Vabilu so se med drugimi odzvali tudi udeleženci DPS na Reki, ki ga vodi učiteljica Vida Srdoč in nam je poslala v nadaljevanju objavljeni prispevek Danijele in Dejana Jakšiča na to temo, za kar se njej in avtorjema uredništvo Sopotij najlepše zahvaljuje. | Marjana Mirković

Prizor iz predstave, foto: Dejan Jakšič

Pamela

Čeprav naju gledališče in ta oblika umetnosti nikoli nista posebej zanimala, se zadnja leta trudiva prevzeti navado občasnega obiska gledališke predstave, najbolj pa naju zanima komedija. Letos, na Prešernov dan, sva se odločila, da si ogledava predstavo, ki je bila izvedena v Hrvaškem kulturnem domu na Sušaku. Šlo je za komedijo Carla Goldonija "Pamela", ki jo je v slovenskem jeziku odigrala dramska skupina iz Štandreja pri Gorici (Italija). Ker gre za gledališko predstavo, ki je bila prvič uprizorjena leta 1750 v beneškem gledališču, je bilo pričakovati, da ne gre za sodobno igro. Vsekakor pa so igralci odigrali dobro in po najinem mnenju uspeli dovolj nasmejati občinstvo, da lahko rečeva, da je predstava uspela. Igralec, ki je igral plemiča Binninga, je bil najin ljubljenc in je po najinem mnenju zagotovo glavna zvezda predstave. Predstava traja uro in pol, kar je precej utrudljivo, a je bilo dovolj zabavno. Pohvaliva naj pobudo društva za takšen način praznovanja Prešernovega dne in se veseliva novih dogodkov. | Danijela in Dejan Jakšič

8. februar, Hrvaški dom, Split

Duo glasbene skupine Mimo ritma, koncert

V okviru sodelovanja z drugimi slovenskimi društvi na Hrvaškem sta člana glasbene skupine Mimo ritma, ki deluje v KPD Bazovica, nastopila pri rojakih v Splitu. Odzvala sta se vabilu SKD Triglav in ob slovenskem kulturnem prazniku v zelo svečanem vzdušju tamkajšnjega Hrvaškega doma priredila celovečerni koncert za članstvo slovenskega društva in številne druge zainteresirane.

Obiskovalce sta ob tej priložnosti nagovorila predsednik SKD Triglav Cveto Šušmelj, ki je ob tej priložnosti na kratko predstavil pomen kulturnega praznika za rojake v Splitu in nasploh, ter tajnica društva, tudi vodja dramske in literarne skupine, Ana Matusinović. Z recitacijo Prešernove poezije je sodelovala tudi v kulturnem programu, ki sta ga večinoma izpolnila gosta iz glasbene skupine Mimo ritma KPD Bazovica, solistka Zdenka Kallan - Verbanac in umetniški vodja skupine Ivan Harej - Harry. Z izborom slovenskega repertoarja in zimzelenimi uspešnicami, tudi filmske glasbe, sta s svojim nastopom navdušila tudi tokrat ter požela številne čestitke in pohvale rojakov za lep praznični večer. | Marjana Mirković

Zdenka Kallan - Verbanac in Ivan Harej - Harry, arhiv KPD Bazovica

12. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Študij v Sloveniji

Univerza v Ljubljani, foto: www.uni-lj.si

Zaradi velikega zanimanja v društvu že trideset let poteka bolj ali manj organizirana predstavitev študija v Sloveniji. Na slovenskih univerzah se po neuradnih podatkih že leta izobražuje tudi več sto študentov iz Hrvaške, največ z Reke, tako da je društvo postalo pravo informativno središče tudi za to področje zadev s Slovenijo in telefonski klici se vrstijo že od zadnjih mesecev v letu.

Srečanja se je udeležilo več kot trideset dijakov in tudi staršev, ki jim je tajnica KPD Bazovica Sandra Grudenić posredovala okvirne

informacije in jim predvsem priporočila obisk bližnjega informativnega dne v Sloveniji. Odgovarjala je na številna vprašanja, od načina prijave, sprejemnih pogojev in preizkusa znanja slovenščine do možnosti nastanitve in pridobitve štipendij. Vsem zainteresiranim je tudi prijazno ponudila pomoč pri prijavi na vpis in vseh drugih, s tem povezanih vprašanjih, enako kot prejšnja leta, za kar so ji bili nadvse hvaležni številni maturanti in njihovi starši.

Svoje izkušnje in številne koristne predloge je ob tej priložnosti navzočim posredoval tudi mladi profesor biologije in kemije na Prvi reški hrvaški gimnaziji in vsestransko dejaven pedagog Leo Šamanić, ki je po študiju na ljubljanski univerzi ostal tesno in aktivno povezan z društvom.

Kot je na srečanju med drugim napovedala Sandra Grudenić, bodo nadaljnje informacije o študiju, prijavah in razpisu za štipendije tudi v prihodnje objavljene na Facebook strani KPD Bazovica. | Marjana Mirković

14. februar, Mestna knjižnica Ivana Gorana Kovačiča, Karlovec

Valentinovo

Izmenjava kulturnih dogodkov med društvi in drugimi organizacijami pogosto prinese nove stike in botruje novemu sodelovanju. Tako je razstava o Hinku Krapeku, ki jo je lansko jesen v KPD Bazovica organizirala Mestna knjižnica Ivana Gorana Kovačiča (MK IGK) iz Karlovca, spodbudila tudi vabilo duetu iz glasbene skupine društva za nastop ob valentinovem.

V knjižnici, ki je sicer dobra tri desetletja tudi osrednja tovrstna ustanova za slovensko knjigo na Hrvaškem – zbirko vodi Vedrana Vrana –, so za valentinovo letos pripravili razstavo klasikov ljubzenske proze in poezije, knjižnični Klub ljubiteljev poezije pa je povabil na druženje v knjižnični kavarni Kava in knjige. Povabili so gosta z Reke, duet skupine Mimo ritma iz KPD Bazovica, solistko Zdenko Kallan - Verbanac in umetniškega vodjo skupine Ivana Hareja - Harryja, ki sta s svojim nastopom prijetno presenetila organizatorja na odprtju omenjene razstave na Reki.

Dogodka v Karlovcu se je udeležila tudi tajnica KPD Bazovica Sandra Grudenić in uvodoma na kratko predstavila dejavnost društva. Zdenka Kallan - Verbanac

in Ivan Harej - Harry sta se tokrat predstavila z romantično obarvanim izborom glasbe, ki so ga lepo dopolnjevale interpretacije ljubzenske poezije v izvedbi gostiteljskega kluba, z Vedrano Vrano tudi v slovenščini. Na njeno prošnjo je eno svojih pesmi, Domovini, ob tej priložnosti recitala tudi Zdenka Kallan - Verbanac. V zelo prijetnem ozračju in vedrem razpoloženju so se številni obiskovalci med glasbo tudi zavrteli in se ob koncu izvajalcema zahvalili, ker sta jim oživila lepe spomine in jih vrnila v mlada leta.

Vedrana Vrana je gostom iz KPD Bazovica med poznejšim druženjem še razkazala lepe prostore, v katerih v okviru knjižnice deluje tudi oddelek za slovensko knjigo, in izrazila upanje na nadaljnje sodelovanje. | Marjana Mirković

Veselo na valentinovo, foto: <https://gkka.hr>

IZ PLANINSKE SKUPINE**26. november, Borisov izlet že dvajsetletna tradicija**

Leto gre proti koncu in že je prišel čas, da Boris (Rumac, op. ur.) popelje članke PS v prelepe koticke Učke ali Čičarije. Tokrat se je odločil za Čičarijo, kraje okrog lovske kočje Brdo nad Veprincom. Sončen dan, le nekaj snežink od prejšnje noči se je skrivalo po senčnih zakotjih Zvončevega vrha in nekoliko višjega Budišince. V daljavi Snežnik in vrhovi Gorskega kotarja, še vedno v svoji zeleni obleki. Globoko spodaj se je lesketalo morje, iz katerega sta izstopala Cres in Krk. Sledi viharja, ki je pridrvel čez vrhove Čičarije vse do Veprinca, so nakazovala številna porušena drevesa. Po treh urah lahkotne hoje in uživanja v šušljanju listja pod nogami je sledilo še druženje ob Milanovem ražnju pri lovski koči. Vsak član skupine je nekaj doprinesel, da je bil ta dan posebno lep. Timsko delo je tisto, kar veseli vodjo skupine. Pripravljene pa so že tudi načrti za leto 2024.

| Darko Mohar

Klepet na Zvončevem vrhu, foto: Darko Mohar

1. januar, *Mlado leto na Vojake*

Mlado leto na Vojake, foto: Darko Mohar

7. januar, *Neznana Istra 2024*

Pred rojstno hišo škofa Juraja Dobrile, foto: Darko Mohar

Tudi letos je izlet v neznano Istro privabil številne člane PS. Še malo več bi jih bilo, če ne bi razsajali gripa, covid ali druge bolezni dihalnih poti.

Tokrat je pazinska ekipa PS – Mira, Silvin in Ago – pripravila ogled neposredne okolice Pazina. Za začetek lažji vzpon na Veli vrh nad Limsko drago in izredno razgledno točko po celi osrednji Istri. Predvsem so lepi razgledi proti Kringi in Tinjanu, ki so ju planinci obiskali pred nekaj leti. V daljavi je nad vsem kraljevala Učka.

20. januar, *Pot sedmih slapov, lepota tako blizu in tako neznana*

Po petkovi vremenski ujmi se je v soboto prikazal prelep dan, sončen, celo topel. Idealno vreme za izlet na Pot sedmih slapov v Istri pri Buzetu. Slapove je treba obiskovati, ko je v njih veliko vode! Žal se od članov PS nihče ni odločil za ta izlet. Na dogovorjeno mesto je prišlo samo štirinajst članic in član PD Postojna, ki jih je vodja skupine povedel ob obali reke Mirne v kanjon potoka Draga. Vode je bilo v Mirni veliko, obetali so se veličastni slapovi. In tako je bilo od prvega z nazivom Zagon do petega v naselju Kotli. Za obisk šestega in sedmega slapa v kanjonu Mirne se niso odločili. Mirno je bilo treba prečiti na treh krajih, a pri visoki vodi to ni mogoče brez sezuvanja čevljev, včasih tudi slačenja hlač. Manjša podrobnost, ki ostaja za kdaj drugič. Del poti pelje skozi tipično notranjo Istro z

Začetek leta in tradicionalno srečanje planincev prvega januarja na najvišjem vrhu Učke, Vojaku, v organizaciji članov PD Opatija, PD Knezgrad in PD Lisina, sta napovedala še eno uspešno planinsko leto. Vreme je šlo na roko organizatorjem in udeležencem, zbralo se je več kot sto petdeset planincev iz Zagreba, Liburnije, Reke in Istre, med njimi tudi devet članov PS KPD Bazovica.

Darko Mohar

Sledil je obisk rojstne hiše škofa Juraja Dobrile, zgodovinske osebnosti in zelo pomembnega za narodnostni razvoj hrvaške Istre ter obenem prijatelja še enega pomembnega moža v hrvaški zgodovini, škofa dr. Josipa Juraja Strossmayerja. O življenju Juraja Dobrile, rojenega v vasi Veli Ježenj, je obiskovalcem z zelo toplimi besedami spregovorila Mirjana Ferenčič. Življenjska pot tega kmečkega sina iz revne družine, ki ga je iz osrednje Istre pripeljala do parlamenta na Dunaju, je zelo impresivna, predvsem pa je spoštljivo njegovo delo na področju izobraževanja hrvaškega prebivalstva na podeželju, zatiranega z italijanske, kulturno, politično in gospodarsko močnejše strani.

Pogovor z Mirjano Ferenčič se je nadaljeval v bližnji cerkvi Svete Lucije Pazinske, zgrajene v 16. stoletju med krajema Heki in Ježenj. Obnovljena je bila leta 1951, a je današnji videz dobila leta 2000, takrat so tudi uredili park v njeni okolici. Izlet se je kot ponavadi zaključil v Banih, ob zvokih harmonike in druženju. Lep vsotop v novo planinsko leto! Darko Mohar

opuščenimi vasicami, a obdelanimi polji. Mir in tišina sta značilnost tega dela Istre. No, to privlači vse več ljudi, tako da turizem hitro prodira v ta pred leti pust kraj. V določenem zgodovinskem času je življenje pobegnilo iz vasic, kot sta Glistonija ali Ščaveti, in potem se vse spremeni in življenje najde novo pot. Kot voda!

Posebno presenečenje na poti je Napoleonov most čez potok Draga, ki se tu že imenuje Pivka. Ni znano, kdaj je zgrajen, je pa njegov visok kamniti lok pravo

čudo gradnje. Prelep most v prostoru, daleč ni nobene vasi, priča o tem, da je po tej poti v starih časih le tekel velik promet.

Če je tretji slap Vela peč najvišji, pa je četrti Mala peč zagotovo najlepši. Voda čezenj preči pod spodmolom in tu napravi manjše jezero. Idealno mesto za meditacijo ob šumenju vode.

Na koncu ni ostalo dovolj časa za obisk Huma, najmanjšega mesta na svetu. Nekaj je treba pustiti tudi za naslednji obisk Istre in njenih lepot.

Darko Mohar

Zagon, prvi slap, foto: Darko Mohar

28. januar, *Pravo vzdušje na tečaju hoje v zimskih razmerah na Sviščakih*

V organizaciji Reševalne skupine iz Ilirske Bistrice, ki deluje v okviru Gorske reševalne službe (GRS) Ljubljana, je PS KPD Bazovica izvedla tradicionalni tečaj hoje v zimskih razmerah. Razen članov skupine je na tečaju sodelovalo tudi več članov PD Opatija in predsednica ilirskobistriškega PD Snežnik Darinka Dekleva, ki pa je, žal, pred kratkim odstopila s te dolžnosti. Planinci KPD Bazovica se ji najlepše zahvaljujemo za vse, kar je naredila za PD Snežnik in našo skupino, in tega ni malo. Seveda smo hvaležni tudi za veliko prijetnih trenutkov v njeni družbi.

Vajo so izvedli reševalci Vlado, Tomaž in Marko. Čeprav snežne razmere niso bile spodbudne, so le izvedli vzpon na vrh skoraj 1800 metrov visokega Snežnika. Sam vrh je bil okovan v led, tako da je tečaj na koncu le imel svoj praktični smisel.

Po končanem vzponu je še sledila analiza tečaja v obnovljenem domu na Sviščakih. Darko Mohar

Tečaj na Kapitanovi bajti, foto: Luka Skorjč

Literarni natečaj: Z domišljijo na potep

V nadaljevanju objavljamo vse nagrajene prispevke natečaja *Z domišljijo na potep* v prvi kategoriji, od 1. do 4. r. OŠ, ter prvonagrajena prispevka v drugi in tretji kategoriji, od 5. do 8. r. OŠ in za srednješolsko raven. Uredništvo Sopotij čestita nagrajencem in mentoricam ter se jim zahvaljuje za sodelovanje.

Kategorija 1.–4. r. OŠ

1. nagrada

Domišljija zmore vse

V domišljiji tebi sije sonce,
vse je tako lepo in ugodno!
Tam ti edinstveno bije srce.

V tem svetu vsi ti dajo pozdrav,
tam sta najboljša pica in čokolada.
Recite mi,
kakšen bi bil svet brez domišljije, kakšen?

! Dorotea Habunek
3. r. OŠ Metel Ožegović, Radovan
pouk SJ v Varaždinski županiji (Špela Brumec)

2. nagrada:

Jaz na Havajih s psom

Enega dne sem se pripravila na poletni dopust s psom. Odpravila sva se na Havaje. Na Havajih sva se lepo imela. Zelo sva se zabavala. Lepo se nama je bilo plavati in potapljati. Zelo sva se zabavala na Havajih.

! Eva Šercer
3. r. OŠ Petar Zrinski, Gerovo
DPS (Mirjana Žagar)

3. nagrado si delita:

Jaz v Afriki

Enkrat ko sem bil v Afriki, sem videl leva. Prišel je k meni in sem ga pobožal po glavi. Nato sem se vrnil domov in sem zaspal.

! Mario Bertović
3. r. OŠ Petar Zrinski, Gerovo
DPS (Mirjana Žagar)

Moja pustolovščina

Enkrat na leto sem šla plavati v ocean. Takoj sem se začela "taliti". Kmalu sem zagledala nekaj nenavadnega. To je bil narval. Oh kako je bilo lepo. Tudi jezdila sem ga. Postala sva najboljša prijatelja.

! Martina Žagar
3. r. OŠ Petar Zrinski, Gerovo
DPS (Mirjana Žagar)

S pouka slovenščine v KPD Bazovica, foto: Marjana Mirković

Kategorija 5.–8. r. OŠ

1. nagrada:

Z domišljijo na potep

Domišljija te popelje,
kamor koli želiš
tudi če na mestu sediš.

Lahko si kralj ali miš
kot astronaut
po luni hodiš.

Če te v sanjah postane strah,
ne skrbi,
doma si znova v en mah.

! Kaja Vesel
6. r. OŠ Petar Zrinski, Prezid
DPS (Mirjana Žagar)

Kategorija srednjih šol

1. nagrada:

Gregor v balonu

Preveril je plamen, preveril je balon, preveril je povezave in končno je začel. Zemlja pod Gregorjem je postajala vedno manjša in manjša. Kmalu se je znašel sredi ničesar, lebdeč na samem nebu, v svojem velikem balonu. Šel je naprej, in nedolgo nazaj je naletel na leteče prašiče. Trije prašički so mu mahali, nato pa so se vsi trije zbrali in ga odrinili v daljavo. Gregor je s svetlobno hitrostjo prepotoval dolgo pot, ne da bi vedel kje bo končal. Na poti je videl mesto Sladoleđ, mesto Oblakov, Čokoladno reko in Pravljični gozd. Ko se je peljal skozi mesto Perja, je ena od štokelj letela s svojim letalom in mu ščetkala balon. V balonu se je naredila luknja, zato je Gregor moral nekaj narediti. Splezal je na balon in ga začel krpiti. Edina stvar, ki mu je pomagala, je bila medena nalepka. Uspelo mu je in nadaljeval je pot. Potoval je dneve, tedne, mesece in po enem letu se je odločil, da se spusti na zemljo. Ko se je spustil na tla, se je njegova podoba narave povečala. Bil je presenečen nad velikostjo vsega okoli sebe. Prej je bilo vse kot drobne mravljičice, ki se ga niso dotaknile, zdaj pa se je moral soočiti s sloni.

! Luana Luić
4. r. Prve reške hrvaške gimnazije na Sušaku
model C (Simona Mahovič)

15. december, Palčava šiša, Plešče

Pesniški večer

V okviru Etnološke zbirke rodbine Čop Palčava šiša v goranski vasi Plešče se je s pesniškim večerom zaključil lanski, znova zelo bogat sklop več kot dvajsetih prireditelj, organiziranih samostojno ali v sodelovanju, z več kot šeststo udeleženci. V Pleščih in okolici na obeh straneh meje so se tako zvrstili vodeni pohodi, povezani z zgodbami čezmejne kulturne dediščine, turistična vodenja, projekcije dokumentarnih in etnografskih filmov, strokovna predavanja in delavnice, predstavitve knjig, plesni večer, likovna razstava ter delavnice in terenske vaje s študenti etnologije in antropologije iz Slovenije in Hrvaške ter tujine.

Na večeru z naslovom Pesniki z obeh strani meje so se zbrali vsestransko dejaven Davor Grgurić iz Delnic, pisatelj, ki poleg književne hrvaščine piše v delniškem in lokvarskem govoru, Zlatko Pochobradsky iz Gerova, ki že desetletja ustvarja prozo in liriko v gerovskem govoru, a tudi v hrvaščini, Peter Raspor iz Ljubljane, ki ustvarja svoje pesniške zbirke v knjižni slovenščini, in Miha Razdrih iz Loške doline, ki nastopa v predstavah ter piše pesmi in pripovedi v klenem in za koga surovem jeziku notranjskega podeželja. Z branjem svojih pesmi so predstavili svo-

je delo in razmišljanja. Tokrat v obokanih prostorih nekdanje Palčave *uoštarije*, ki je bila v stoletju svojega delovanja marsikdaj središče kulturnega dogajanja v vasi in jo še vedno lepo ogreje stara krušna peč ... Na večeru, ki se je podaljšal v noč, smo v pogovoru odstirali vprašanja o izzivih pisanja v lokalnih govorih, v katerih pesnik marsikdaj z grenkobo izraža občutke o izgubljenju identitete svoje domovine – družbenega okolja in lastne minljivosti, do premislekov o izražanju v knjižni slovenščini ali hrvaščini.

Tudi ta večer je bil ponovno priložnost čezmejnega povezovanja ustvarjalcev, saj smo po dolgih desetletjih ponovno povezali prostore na poti iz osrednje Slovenije proti Kvarnerju in osrednji Hrvaški, ki so stoletja medsebojno komunicirali in se nadgrajevali. In za to se bomo trudili tudi v prihodnje.

! Povzeto po zapisu, ki ga je poslal vodja Palčave šiša Marko Smole

V Palčavi šiši pogosti kulturni večeri, foto: Marko Smole

13. februar, Ministrstvo za znanost in izobraževanje RH

Financiranje posebnih programov organizacij narodnih manjšin

Na spletni strani Ministrstva za znanost in izobraževanje RH je objavljen razpis za sofinanciranje posebnih programov organizacij narodnih manjšin v letu 2024. Skupno gre za sredstva v znesku 170.000 evrov, namenjena pa so za strokovno izobraževanje učiteljskega kadra, ki na osnovnih in srednjih šolah poučuje manjšinski jezik; potek zunajšolskih dejavnosti in tekmovanj v okviru tega pouka; proslave dogodkov, pomembnih za določeno narodno manjšino, ter izdajo tiskanega gradiva, namenjenega pouku in promociji manjšinskega jezika in kulture. Rok za prijave je 25. marec 2024. Več: <https://mzo.gov.hr>.

Ministrstvo za znanost in izobraževanje RH je objavilo tudi razpis za izvajanje posebnih oblik pouka oziroma poletne šole za učence, ki jih za pripadnike narodnih manjšin v šolskem letu 2023/24 or-

ganizirajo ustanove in društva s tega področja. Na razpolago je slabih 160.000 evrov proračunskih sredstev, znesek za posameznega učenca pa je omejen na 235 evrov. Rok za prijavo je 20. marec 2024. Več: <https://mzo.gov.hr>. ! Marjana Mirković

Poslojpe ministrstva, foto: www.mzo.gov.hr

Svet dvojnih meril

Nedelja je. Pred *Nedeljom u 2* je bila na sporedu kot vsako nedeljo kmetijska oddaja. Mladi kmet in njegova soproga sta dobršen del časa pojasnjevala, koliko ur svojega življenja morata prebiti za računalnikom ali z mobitelom in aplikacijami na njivah, da kot dva birokrata, ne pa kmeta, beležita, kaj vse počneta na svoji kmetiji s 600 kozami in ne vem še koliko hektarji in drugimi vrstami rejnih živali. Že na začetku prispevka, ki je bil, kot praviloma vsi v kmetijskih oddajah, eno samo jamranje, sem naglas komentirala: "Zagotovo ne bo slišati ene številke o tem, koliko subvencij ta kmetija dobi." Seveda sem imela prav. Vljudni novinar tega nevljudnega vprašanja ni postavil.

Koliko evropskih subvencij prejmete vi za to, s čimer si zaslužite vsakdanji kruh, letni prihodek? Pa na primer za šolanje otrok in njihovo šolo v naravi? Koliko obrazcev bi bili voljni izpolniti za na primer 10.000 evrov izravnalnih ukrepov?

Seveda s slovenskimi kmeti in kmetijskimi oddajami ni nič drugače. Kmet je danes v glavnem velika žrtev, mi pa z njimi zelo grdo ravnamo in se ne zavedamo, da smo živi predvsem zaradi njih, saj so samo oni tisti, ki nam proizvajajo hrano.

Velja, da ni vljudno spraševati o prihodkih. Kaže, da ni vljudno spraševati o prihodkih, niti če ti v žep kapne na desetisoče ali stotisoče javnega, davkoplačevalskega denarja. Toda

svet do vse večjih razlik med bogatimi, ki so vsak dan bolj bogati, in prikrajšanimi, ki so vsak dan bolj prikrajšani in revni, ni niti najmanj vljuden. Zato se moramo nevljudno pogovarjati pretežno o številkah, novinarji pa sploh!

Namesto Ursule Von der Leyen, Scholza in Macrona so pod drobnogled številke vzeli nekateri politiki in ekonomisti, posamezniki, na katere kmetje zdaj zlivajo gnojnico. Odprem spletni Le Monda. Slavni francoski ekonomist Thomas Pikety je pogledal francoske številke. Povprečni prihodek francoskega kmeta znaša 56.014 evrov. Kar niti ne odstopa od francoskega povprečja. A kaj pokažejo še druge številke? Da so med kmetijskimi proizvajalci dohodkovne neenakosti bistveno večje kot v drugih poklicih. Četrtnina kmetov ima prihodke višje od 90.000 evrov, deset odstotkov pa višje od 150.000 evrov. Dohodki v višini več sto tisoč evrov letno niso neobičajni, zlasti v kmetijskih podjetjih, ki so prav tako upravičenci do subvencij. Toda na drugem koncu lestvice je 10 odstotkov najslabše plačanih kmetov, ki zaslužijo manj kot 15.000 evrov. Evropske kmete, pravijo, ogrožajo poceni kmetijski pridelki iz Ukrajine, ki se ji ni treba držati evropskih pravil o uporabi pesticidov. Kmetje so zahtevali odpravo davka na dizelsko gorivo in dovoljenje, da še naprej lahko uporabljajo pesticide, ki bi jih EU rada močno omejila zaradi varstva narave. Toda EU je pod kmeti hitro klenila. Restrikcije pri uporabi pesticidov ne bo, tudi davka na dizelsko gorivo ne. EU je znižala svoje standarde v boju zoper konkurenco tujih pesticidov. Narava bo spet potegnila ta krat-

ko, mogoča uporaba pesticidov pa bo tistim, ki že zaslužijo 150.000 evrov, prinesla veliko več denarja kot tistim, ki zaslužijo 15.000 evrov. Spet je podprla bogate, namesto da bi uvedla zaščitne ukrepe, katerih cilj bi bil zagotoviti, da uvoz plača neupravičeno korist, ki jo ima zaradi neskladnosti s francoskimi standardi.

Odprem Delo. Kmetje so zablokirali vso Zahodno Evropo. Nemško ustavno sodišče je vladi naložilo nujno varčevanje, vlada je porezala subvencije povsod, hotela jih je tudi pri kmetih. A je vlada kmalu po prvih blokadah Berlina odstopila od ukinitve davčne olajšave za kmete pri nakupih vozil in goriv. Pa čeprav nemški kmetje s subvencijami ustvarijo tudi do 60 odstotkov prihodkov in so v poslovnem letu 2022/2023 v povprečju ustvarili 115.000 evrov dobička oziroma 45 odstotkov več kot leto prej. No, večina Nemcev je tedaj trpela zaradi visoke inflacije. Medtem ko je na blokade cest podnebnih protestnikov nemška vlada odgovorila s kazenskim pregonom in zoper protestnike poteka več sto kazenskih postopkov, je kmetom ob uporabi enake taktike cestnih zapor popustila. O čem nam to govori? O tem, kdo v družbi ima moč. V primeru podnebnih protestnikov je zapiranje cest kaznivo dejanje, zaradi katerega pristaneš v zaporu, v primeru kmetov pa legitimno sredstvo boja za lastne interese. Medtem ko se podnebni protestniki borijo za vse nas, se kmetje le za lastne interese.

Politika in družba bi danes morali podpirati podnebne aktiviste. Kmetje, ki bi morali biti najbolj povezani z naravo in bi morali najbolj razumeti posledice podnebnih sprememb, bi morali protestirati s podnebnimi protestniki z roko v roki. Ko kmetje poudarjajo, da brez kmeta ni hrane, pozabljajo, da hrane prav tako ne bo, če se bo ozračje še naprej segrevalo. In, berem naprej, prav kmetijstvo bo tisto, ki bo do leta 2032 še najmanj znižalo izpuste toplogrednih plinov. Bistvo je v številkah, ne v vljudnosti.

■ Dragica Jaksetič
dragicajaksetic@gmail.com

Dragica Jaksetič

Romana Turkušič Škrab je nova učiteljica slovenščine v PGŽ. Odrasla je v Ilirski Bistrici, diplomirala na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju in se zaradi družine leta 2007 preselila na Reko, kjer živi na Kantridi. K sodelovanju pri pouku slovenskega jezika in kulture po modelu C, kot manjšinskega jezika na podlagi hrvaške zakonodaje, jo je povabila predsednica ZSDH in vodja reške enote INV dr. Barbara Riman, ki neutrudno širi število šol, ki ta pouk uvrščajo na svoj urnik, in z organizacijo seminarjev skrbi tudi za strokovno izobraževanje in povezovanje učiteljskega kadra.

Romana Turkušič Škrab je tako lani jeseni prevzela pouk slovenščine na OŠ dr. Andrija Mohorovičič v Matuljih ter na podružničnih šolah (PŠ) v Jušičih in Rukavcu, ki je v tem šolskem letu novost. Učencev je veliko, največ v Matuljih (52) in po šest v PŠ. Pouk ima vsakodnevno, poteka v kar petih skupinah in za vse razrede, od 1. do 8.: "Začelo se je uspešno. Prijetno sem presenečena nad zanimanjem in tolikšnim vpisom, otroci so pridni in najraje imajo dan, ko je na urniku slovenščina, zlasti v Jušičih, kjer so učenci s podeželja zelo razigrani in obenem zelo spoštljivi do vloge učiteljice. V vseh skupinah veliko beremo, še več pa prepevamo. Najbolj jim je pri srcu Sreča na vrhovi, želijo jo peti spet in spet, pa tudi Hudo mravljičico in Hiško zidamo."

Kraji v matuljski občini so v bližini meje, zato otrokom slovenščina zveni domače, sicer pa ima večina takšne ali drugačne vezi s Slovenijo, v glavnem sorodstvene. Kot pravi, tega ne preverja, je pa razbrala, da pouk obiskujejo tudi učenci, ki nameravajo nadaljevati izobraževanje na slovenskih šolah, medtem ko je nekatere k učenju pritegnila zaposlitev enega od staršev v Sloveniji, druge pa pogosti obiski z družino, ker pač radi hodijo v hribe, smučajo, kolesarijo ali gredo po nakupih, Januarja letos je začela poučevati tudi DPS v KPD Bazovica, in sicer ob četrtek uro in pol najmlajše: "Vprašali so me, ali bi sprejela, mi povedali, da Natko Štiglic, ki je poučeval do zdaj, odhaja, in sem kar na hitro privolila, a mi ni žal. Društvo je odlično organizirano, imam vso podporo, ekipa tukaj je prijazna in pri pouku nam je prav zabavno. Tudi in predvsem pri tej starosti, večinoma gre za nižje razrede OŠ, se učenje odvija ob igri in s pesmijo. Prijavljenih je osem otrok, ki so potomci slovenskega rodu članov društva in radi prihajajo, nekateri so tu še od vrtca! Imamo učbenike za učenje slovenščine kot tujega jezika, najbolj priljubljena knjiga pa je Poigrajmo se slovensko, namenjena otrokom od 7 do 10 let. Vsebuje veliko nalog z risanjem, nalepkami in malo pisanja. Presenetilo me je njihovo predznanje slovenščine, vidi se, da imajo nonote in none, ki govorijo slovensko, in pouk gre zelo naprej."

Romana Turkušič Škrab pohvali tudi sodelovanje s slovenskimi organizacijami, predvsem ZSDH, ki organizira izobraževalne seminarje. Prvega se je udeležila jeseni ter pridobila koristna nova spoznanja in pomembne izkušnje ter navezala stike z drugimi učiteljicami. Pri tem ji je posebej v pomoč Simona Mahovič, ki se na vse prošnje vselej odzove hitro in prijazno, za kar ji je zelo hvaležna. S skupinico nastopajočih otrok se je udeležila tudi srečanja z ravnateljki šol, na katerih poteka pouk slovenščine, ki ga je ZSDH organizirala na reški OŠ Pečine.

Romana Turkušič Škrab: S skupnim trudom ohraniti jezik

V Matuljih veliko podporo pouku zagotavlja tamkajšnji svet slovenske narodne manjšine, ki ga vodi Robert Bavčar, številne rojake pa je osebno spoznala na srečanju ob koncu leta in za to priložnost učence pripravila za krajši nastop, sprejet z navdušenjem. Kot posebej pomembno za ohranitev jezika in kulture pa ocenjuje skupino najmlajših pri DPS v KPD Bazovica, ki je to obliko uvedlo že za predšolska leta in se uspešno nadaljuje, sodelovala pa je tudi na letošnjih zimskih delavnicah v društvu.

Romana Turkušič Škrab se je v okviru pouka vključila tudi v projekte za dvig bralne kulture med najmlajšimi. S to željo med drugim načrtuje tudi srečanje s slovenskima pisateljicama, Ido Mlakar Črnič in Jano Bauer, matuljske šolarje pouka slovenščine pa bo ob koncu leta za nagrado odpeljala na izlet v Slovenijo, ki ga vsi že nestrpnost pričakujejo.

Zanjo pa bo, kot pravi, najlepša nagrada, če se bo zanimanje za učenje slovenščine nadaljevalo in število učencev v prihodnje povečalo. "Živimo na območju, kjer je zelo pomembno, da se jezik ohrani, in prepričana sem, da nam bo ob tem trudu in skupnem prizadevanju za zdaj uspelo," optimistično sklene pogovor. ■ Marjana Mirković

Romana Turkušič Škrab, foto: Marjana Mirković

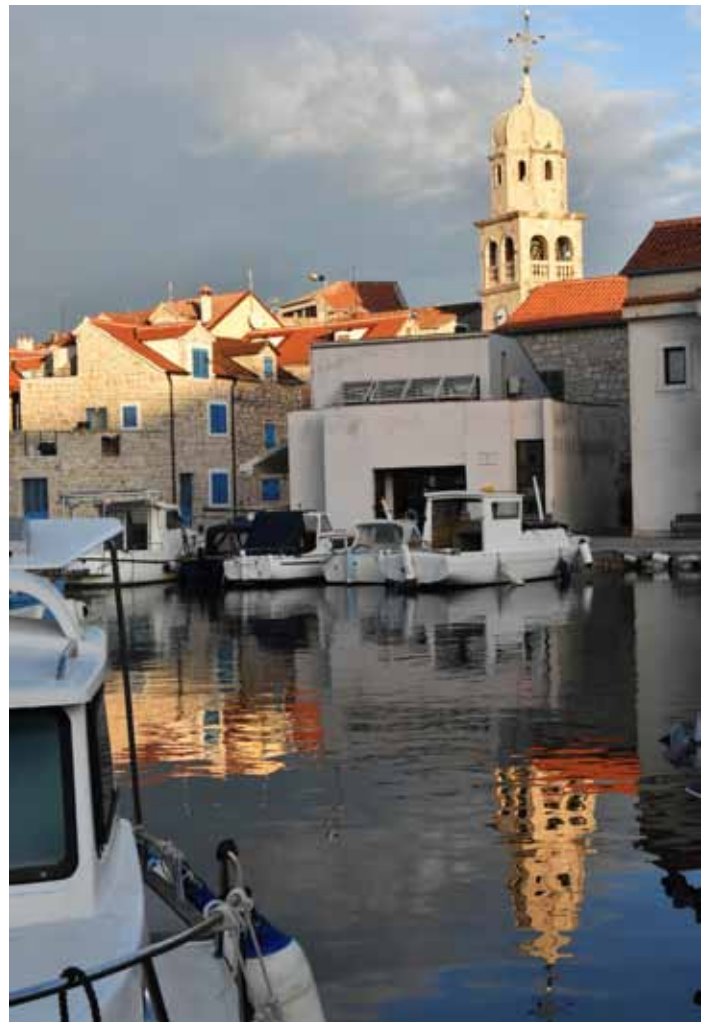

Foto: Darko Mohar